

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Quæ verba sint essentialiter necessaria ad consecrationem Corporis
Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

Tertio.

Tertio, quia nusquam in Liturgiis reperitur de facto inter illa verba; *hoc facite*, &c. & preces, quibus Græci dicunt fieri consecrationem, oratio aliqua, qua Sacerdos petit, ut ipse ad consecrandum, & alij ad communicandum dignè accedant, qualis ponitur à Dionysio in eo loco; ergo non loquitur de verbis: *hoc facite*, &c. pro ut cum aliis Christi verbis de facto dicuntur, sed pro ut dicebantur ante consecrationem ad exultationem, ut explicuimus; ac proinde ex illis Dionysij verbis nihil solidum contra nos colligi potest.

35. Denique hunc esse Dionysij sensum, colligitur ex ultimis eius verbis: *consecras divinissima, & manifestat laudata*; quæ duo, consecrare scilicet, & manifestare, pro eodem usurpat S. Maximus sapientissimus Dionysij expositior, qui illam manifestationem dicit fieri per verba illa prolata à Sacerdote: *hoc est corpus meum; hic est sanguis meus*, &c. quibus verbis declarantur symbola proposita, in aspectum profert, *hoc est*, (inquit Maximus) *declarat quæ laudantur; exempli gratia, hoc & hoc Christi esse, & hoc & hoc Christi. Insuper autem ostendit & Divina munera, quæ hac sequuntur: quod nimirum in remissionem peccatorum, & in vitam æternam, & quacumque talia mystica. Quæ omnia certum est, esse verba illa Christi, quibus consecratio fit; ergo iuxta Dionysium ea Christi verba dicebantur post illam præcedentem exculationem, & per illa fiebat Eucharistiæ consecratio.*

36. Obiicitur denique Basilii in iis, quæ tradit de Spiritu sancto, cap. 27. ubi videtur condistiguere verba Christi, quæ ex Evangelio habentur, à precibus, quibus consecratio fit. *Inuocationis* (inquit) *verba in ostensione panis Eucharistiæ, & poculi benedictionis; quæ Sanctorum nobis scripto reliquit? Non enim his contenti sumus, quorum Apostolus, aut Evangelium mentionem fecit, sed & ante, & post, alia dicimus, velut magnum robur ad mysterium habentia; quæ ex doctrina scripto non prodita nos accepimus.* Hic videtur Basilii ad consecrationem exigere alia verba præter illa Christi, quæ ex Evangelio habentur.

37. Respondetur Basilium ibi non loqui de solis illis precibus, de quibus est præsens controuersia, sed de toto Canone Missæ, qui non ex Evangelio, sed ex traditione Apostolica habetur. Loquitur enim de iis, quæ ante, & post Christi verba dicuntur: Græci autem non volunt ea, quæ præcedunt, deferuire ad consecrationem. Nec Basilii id dicit, sed omnia illa verba, quæ ex traditione ante, & post adiiciuntur, magnum robur habere, scilicet ad impetrandum, & præparandas mentes nostras ad decorem, & grauitatem Sacrificij, & actionis illius grauiissimæ: sicut & prologus, & epilogus habent in oratione magnum pondus; ideo enim Basilii appellat illa verba, quæ præcedunt & sequuntur *prolegomena*, & *epilegomena*: unde potius videtur obiter totam substantiam agnoscere in verbis intermediis, quæ ex Evangelio habemus. Et hæc sufficiant de hac controuersia.

SECTIO III.

Quæ verba sint essentialiter necessaria ad consecrationem corporis Christi.

38. Prima sententia est Scoti in 4. dist. 8. quæst. 2. §. de secundo dico. quem sequutus est Angelus verbo Eucharistiæ, num. 24. quæ docet, verba illa antecedentia Canonis: *Qui pridie quam pateretur*, &c. licet non sint pars formæ, esse tamen necessario requisita ad valorem formæ, quia illis non præmissis, non

significaretur sufficienter per verba subsequentia id, quod intenditur: nam illud pronomen, *Meum*, informæ, v.g. consecrationis hostiæ non refertur ad corpus Christi, sed ad corpus ipsius Sacerdotis loquentis; ergo ut constet, sermonem esse de corpore Christi, necesse est, quod per verba præcedentia id manifestetur. Et quidem hoc fundamentum non solum probat de illis verbis: *Qui pridie quam pateretur*, &c. sed etiam de antecedentibus illis: *Domini nostri Iesu Christi*; sine quibus nec etiam verba sequentia manifestarent, sermonem esse de corpore Christi. Non tamen probat de omnibus, & singulis verbis contentis in illa clausula, v.g. illis: *gratius agens sumpsit*, &c. sine illis enim maneret sensus integer, & constaret sermonem esse de corpore Christi.

Hæc sententia ab omnibus reicitur, quam aliqui impugnant exemplo aliorum sacramentorum, in quibus minister non permittit necessario aliqua verba, quibus ostendat, se loqui ut ministrum Dei; non enim dicit: *Ego loquens ut minister Dei te absoluo*, &c. ergo potest etiam in hoc sacramento loqui in persona Christi, licet non explicet in actu signato per verba præcedentia. Ita arguit Suarez in præfati disput. 59. sect. 1. in principio. Sed argumentum non est efficax; nam in aliis sacramentis, licet minister loquatur ut minister Christi, & Dei, voces tamen, quibus loquitur, significant immediate ipsum ministrum, v.g. in forma absolutionis illud, *Ego*, non refertur ad Deum, vel Christum, sed ad ipsum ministrum; quare eodem modo posset dicere: *Ego Ioannes te absoluo*; quia te vera ipse est, qui absoluit, licet auctoritate accepta à Deo, quod idem est in Baptismo, Confirmatione, & similibus. At vero in consecratione Eucharistiæ verba non referuntur villo modo ad personam Sacerdotis loquentis, sed ad Christum; quare in hoc sacramento videtur esse peculiaris necessitas explicandi hoc, eo quod verba illa, *Ego, Meum*, nihil aliud explicant, semper ex se videantur referri ad personam ipsam loquentem.

Primo ergo reicitur sententia illa ex modo loquendi Conciliorum, & Patrum, qui sæpe dicunt, hoc sacramentum confici verbis Christi, & non aliis: illa autem verba, *Qui pridie quam pateretur*, &c. non sunt verba Christi, sed Evangelistæ, ut constat, ergo non fit consecratio illis, sed solis verbis sequentibus; & per consequens illa non sunt necessaria: non enim possunt necessario requiri, nisi ad operandam consecrationem. Maior constat ex locis Patrum, quæ congerit Suarez disput. 68. sect. 3. Et quidem Ambrosius lib. 4. de sacramentis cap. 4. relatus in cap. *Panis est in altari*, de consecrat. dist. 2. quem pro se afferebat Scotus, clarius est contra ipsum, ut bene retorquet Vasquez in præfati disput. 198. num. 5. Ambrosius enim ibi, postquam dixit consecrationem fieri verbis Christi, id probat nam reliqua, inquit, quæ dicuntur, laus Deo deferunt, oratio præmittitur pro populo, pro Regibus, pro ceteris; ubi venit, ut conficiatur venerabile sacramentum, tam non suis sermonibus Sacerdos, sed vtrius sermonibus Christi: Ergo sermo Christi hoc conficit sacramentum. Et statim cap. 5. explicat singillatim quæ sint verba Sacerdotis, & quæ Christi; & relatis omnibus, incipiendi ab illis, *Fac nobis hanc oblationem*, usque ad verba consecrationis inclusiue, postea subiungit: *Omnia illa verba Eucharistiæ sunt usque ad, Accipite, siue corpus, siue sanguinem; inde verba sunt Christi, Accipite, & bibite ex hoc omnes*, &c. eodem modo loquitur August. siue Palchasi relatus in cap. *Primum August. sub figura*, de consecrat. dist. 2. *Credendum est, inquit, quod verbis Christi sacramenta conficiantur; enim enim potentia creantur primo, eius vique ad melius procreantur.*

procreantur. Reliqua omnia, quae Sacerdos dicit, aut Cleri chorus cantat, nihil aliud, quam laudes, & gratiarum actiones sunt, aut certe obsecrationes, & fidelium petitiones. Unde Sacerdos dicit primum Evangelistarum verba assumens: *Qui pridie quam pateretur*, &c. porro deinceps sunt verba, *Dei potestate, & omni efficientia plena*: Accipite & manducate, hoc est corpus meum. Quo etiam modo loquuntur alij Patres. Tota ergo efficientia, & necessitas reducitur ad sola verba Christi, & non ad praecedentia.

41. Secundo, impugnant simili argumento ex Concilio Florentino in decreto Eugenij, & alijs Patribus dicentibus, formam huius sacramenti esse verba illa Christi: *hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*, &c. ex hoc enim colligitur, haec sola verba sufficere absque alijs praecedentibus, nam si illa alia requirerentur, pertinerent utique ad formam: non enim essent materia, ut constet, & aliunde concurrerent ut aliquid significans vel consignificans clarius praesentiam corporis Christi; sicut ergo verba sequentia sunt forma, quia significant clare corpus Christi, sic verba praecedentia essent pars formae, quia partialiter concurrunt ad illam significationem, cum sine illis verba sequentia non significarent sufficienter praesentiam Christi in hac sententia; ergo forma non sunt illa sola verba: *hoc est corpus meum*.

42. Confirmatur, & explicatur primo, quia verba illa, quae deferuntur ad explicandum significatum formae, etiam quando non sunt necessario requisita, pertinent tamen ad formam, si dicantur, & sunt pars formae. Similiter, si dicerem: *ego Ioannes te absolvo*; illud *Ioannes*, non esset utique necessarium, sed de facto pertineret ad formam, & integraret illam, quia clarius explicat significatum verbi Absolutio: ergo cum illa verba: *Qui pridie quam pateretur*, &c. clarius explicant significatum illius pronominis *Meum*, & propter hoc necessario requiruntur, fatendum erit, illa requiri, ut partes formae.

43. Confirmatur secundo ex sacramento Matrimonij, in quo si per procuratorem celebretur, potest procurator contrahere his verbis: *Ego N. ut procurator Domini N. accipio te in coniugem ipsius*. In quibus verbis continetur forma illius sacramenti; & quidem illa etiam verba, *ut procurator Domini N.* erunt proculdubio pars illius formae, quia licet in rigore non essent necessaria, sed sufficeret re vera esse procuratorem ad valorem actus: quando tamen profertur, concurrunt ad declarandum magis actum, & obligationem, & cuius nomine loquatur: sed in sententia Scoti verba illa praecedentia requiruntur necessario ad declarandum, cuius nomine Sacerdos loquatur; ergo illa etiam verba pertinent ad formam tamquam pars illius, & quidem tamquam pars omnino necessaria in illa sententia.

44. Dices, has instantias posse retorqueri etiam contra nos; quia licet illa verba praecedentia non requirantur necessario ad consecrationem; de facto tamen dicuntur; & negari non potest, quin concurrant ad reddendum clariorem sensum verborum sequentium, quam si non praecessissent; ergo de facto erunt pars formae, sicut in exemplis adductis verba illa, quae clariorem reddunt sensum absolutionis, vel contractus matrimonij, licet non sint necessario requisita ad valorem; de facto tamen sunt pars formae in utroque Sacramento.

45. Respondetur negando consequentiam; quia illa solum verba possunt constituere formam Sacramenti, quae à Christo instituta sunt: in nostra autem sententia ea solum verba instituta sunt à Christo pro forma Eucharistiae, quae dicuntur à Sacerdote in persona eiusdem Christi iuxta ritum ab eo pra-

P. Iam, de Lugo de Sacramentis.

scriptum, & usurpatum: verba vero praecedentia non dicuntur in persona Christi, ut constat, sed historicè; illa ergo licet deferant extrinsece, ut percipiatur facilius sensus verborum sequentium; non tamen component intrinsece formam: sicut si Sacerdos ante absolutionem dicat penitenti: *Attende, nunc auctoritate Christi absolvo te*; haec quidem verba conducunt ad melius percipiendum sensum verborum sequentium, solum tamen extrinsece, neque component intrinsece formam ipsam, quia Christus non instituit pro forma illius sacramenti quaecumque verba, quae clariorem reddunt significationem absolutionis, sed illa solum quibus in actu exercito impeditur absolutio. Sic in Eucharistiae sacramento solum instituit pro forma verba, quibus in persona Christi affirmatur, & significatur illud esse suum corpus, non alia, quae extrinsece possunt deferri ad clariorem sensum verborum Christi. At vero in sententia Scoti non potest ita responderi: quia si Christus instituit pro forma verba significantia praesentiam sui corporis, & hanc non significant complete, & sufficienter verba illa: *hoc est corpus meum*, nisi praecedant illa alia, ergo illa alia praecedentia instituta sunt à Christo ut aliquid formae, scilicet ut aliquid constituens intrinsece formam in ratione significantis complete, & sufficienter: omnia enim verba, quae complent formam in ratione significantis, ita ut sine illis forma nondum complete significet, debent esse aliquid intrinsecum formae in ratione formae.

Ex dictis constat iam facile ad fundamentum Scoti: negamus enim, requiri necessario verba praecedentia, ut verba sequentia simpliciter, & absolute significant, & proferantur nomine, & in persona Christi. Et in primis sicut in tragedia ille, qui repraesentat Regem, non est opus, quod prius dicat: *ego loquar in persona Regis*; vel, *Rex ita dixit*, sed absolute loquitur in actu exercito verba Regis, & ab omnibus percipiatur, quod illa non in persona sua dicat, sed Regis: sic facilius Sacerdos in Missa indutus vestibus sacris, & apparatu ad sacrificium proposito, loquens verba Christi, perciperetur ab omnibus, non proferre illa verba in persona sua, sed Christi; nec loqui de corpore suo, sed Christi; etiam si verba illa praecedentia non permitteret. Sic Vice-rex, aut Concilium Regium loquuntur in persona Regis absque alio proloquio; & dicunt, vel scribunt: *Non Rex*, &c. ab omnibusque intelliguntur, quo sensu loquantur. Sic etiam Angelus loquens olim in persona Dei, absque alia praemonitione dicebat: *Ego sum Deus Abraham*, &c. Unde in rigore loquendo, etiam si Sacerdos vestes sacras non haberet, nec esset in altari, posset tamen valide per illa sola verba consecrare, quia licet fortasse in illis circumstantiis non facile ab alijs perciperetur eorum sensus: hoc tamen est per accidens, & commune omnibus verbis aequiuocis, qualia sunt illa, cum in ore Sacerdotis possint habere utrumque sensum propter facultatem quam habet loquendi in persona Christi: & sicut Sacerdos dicendo, *Ego tibi dimitto*, absolueret valide à peccatis, licet fortasse alij in illis circumstantiis putarent ipsum loqui de remissione alterius debiti, vel iniuriae priuatae; quia nimirum verba illa in ore Sacerdotis aequiuoca sunt. Sic de illis verbis, *hoc est Corpus meum*, dicendum est, esse aequiuoca, & determinari sufficienter per intentionem loquentis ad talem significationem, licet per accidens ab alijs non intelligatur.

Adde, si ea verba praecedentia requiruntur, ut Sacerdos intelligatur verbis sequentibus loqui nomine, & in persona Christi, requirerentur etiam alia verba in illis, quae de facto praecedunt, explicatur

Gg 2 quidem

quidem Sacerdotem postea loqui de corpore Christi, non de suo; nullo tamen modo explicatur, quod Sacerdos verbis sequentibus loquatur nomine Christi, & in persona Christi, & non sua; posset enim Sacerdos recitare totam illam historiam eisdem verbis, quomodo Christus acceperit panem, &c. & dixerit: *hoc est corpus meum*; quod quidem eisdem verbis narraret, sicut de facto legens Epistolam S. Pauli eadem verba usurpat nullo modo loquens in persona Christi; non conducunt ergo illa verba præcedentia, ut Sacerdos intelligatur loqui postea non in sua persona, sed Christi; imo, ut bene aduertit P. Corninch in præsentia illa verba præcedentia potius impediunt, quam iuvant ad hoc: videntur enim indicare, Sacerdotem recitative proferre totam illam historiam, quam in verbis præcedentibus in persona sua incepit recitare, & narrare, de quo dicimus postea *sect. 5.* tantum abest, ut verba præcedentia iuvent ad percipiendum, quod Sacerdos loquitur in persona Christi, & non sua.

48. Maior posset esse difficultas de verbis illis: *Accipite, & manducate*, quæ sunt verba ipsius Christi; atque ideo videntur dici à Sacerdote in persona Christi, provt significant Patres supra adducti, & alij, qui cætera omnia verba præcedentia vsque ad *Accipite*, &c. dicunt esse verba Evangelistarum, illa vero esse iam verba Christi, quibus conficitur Sacramentum. Cæterum quidquid sit, an verba illa dicantur in persona Christi, an solum recitative, de quo dicimus dicta *sect. 5.* certum tamen est, verba illa nullo modo esse necessaria essentialiter ad valorem consecrationis; primo, quia non habentur apud omnes Evangelistas: nam Lucas solum dixit: *accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum.* Non est autem credibile, Evangelistam in re tanti momenti omisisse verba aliqua essentialiter ad valorem formæ consecrationis. Secundo, quia verba illa non significant aliquid essentialiter huic sacramento, sed continent solum præceptum Apostolis impositum circa sumptionem illius; & sine illis verbis manet integer sensus propositionis, quæ cum proferatur in persona Christi, debet assequi veritatem sui; non est ergo dubitandum de valore consecrationis, omisis illis verbis. Illi autem Patres dicentes, ab illo, *Accipite*, incipere verba Christi, quibus conficitur hoc sacramentum, non significant, singulis verbis ex illis fieri (certum enim est, quod illud enim non sit necessarium) sed significant illis fieri; quia quoad partem saltem sunt actiua: sicut potest etiam dici, Sacerdotem in Missa offerre sacrificium, licet non singula, & omnes orationes, aut verba, quæ in Missa recitantur, concurrant ad oblationem sacrificij; sufficit enim, quod per aliquid in Missa contentum offeratur sacrificium.

49. Addo vltius non solum non esse necessaria illa verba, sed etiam quando de facto ponuntur, non concurrere ad valorem, & effectum consecrationis. Possunt enim esse aliqua verba, quæ licet non sint necessaria, posita tamen de facto concurrant, quale est illud *Ego*, in forma absolutionis, quod de facto, quando ponitur, concutrit cum aliis verbis: illa autem, *accipite, & comedite*, non ita se habent, quia nullo modo concurrunt ad significandum, & affirmandum illud esse corpus Christi, sed seorsim habent suam significationem diuersam; atque ideo nec partialiter concurrunt ad effectum consecrationis.

50. Contra hæc tamen potest argui difficilius ex illa particula *enim*; videtur enim doctrina supraposita esse vera, si verba illa, *hoc est Corpus meum*, proferrentur absque connexionione cum præcedentibus, provt

referuntur ab Evangelistis, & ab Apostolo Paulo, *accipite & comedite, hoc est Corpus meum*: apud ipsos enim non habetur illud *enim* in consecratione corporis, sed solum apud Matthæum in consecratione sanguinis. De facto tamē, addita illa particula *enim*, videntur per illam coniungi verba sequentia cum præcedentibus; ita ut sensus, & veritas totius propositionis pendeat ab utrisque verbis: redditur enim propositio causalis, dum dicitur; *comedite, quia hoc est Corpus meum*; veritas autem, & sensus propositionis causalis non pendet solum à singulis partibus seorsim, sed etiam potissimum à connexionione vnius cum alia; ut cum dicitur, *quia sol lucet, diu est*, non sufficit ad veritatem propositionis, quod sol luceat, & dies sit, nisi sit etiam connexio inter illa duo, quæ connexio significatur per illud *quia*. Cum ergo verba consecrationis, provt de facto proferuntur, reddant sensum causalem, veritas eorum pendet à connexionione vnius partis cum alia; ergo de facto verba illa præcedentia attenduntur etiam ad veritatem propositionis sequentis, & per consequens verba præcedentia de facto concurrunt ad consecrationem, quia non operantur verba sequentia, nisi quatenus sunt vera, vel quatenus possunt esse vera, ut postea videbimus: sed non sunt vera, nisi sit vera connexio vnius partis cum alia; ergo omnia illa verba concurrunt de facto ad efficaciam consecrationis.

Confirmatur, quia si Sacerdos, non prolatis verbis præcedentibus, diceret: *hoc est enim Corpus meum*, propositio illa videtur simpliciter falsa, & inepta, ut si ex abrupto, nullo præcedenti verbo, diceret: *quoniam ego petij librum*; illa verba vel nullum faciunt sensum perfectum, atque ideo non erunt propositio perfecta, sed oratio imperfecta, vel certe reddunt sensum falsum, quia significant, illam esse rationem dicti præcedentis, cum tamen nullum dictum præcesserit. Cum ergo verba consecrationis efficaciam sint, quatenus sunt propositio, & reddunt sensum perfectum, consequens est, ut de facto includat verba illa præcedentia, sine quibus verba sequentia non reddunt sensum perfectum, nec habent veritatem: alioquin consecratio fiet, non per propositionem, sed per orationem imperfectam, atque adeo non fiet per affirmationem veram: omnis enim vera affirmatio debet esse propositio perfecta, ut constat ex definitione propositionis, quæ est oratio, in qua aliquid affirmatur, vel negatur de aliquo.

Ad hanc difficultatem dupliciter responderi potest; primo, verba sacramentalia, quæ inuolunt multiplicem veritatem, si non possunt verificari quoad omnes, & possunt quoad partem, debere saltem fieri potest. Sic Sacerdos habens tres hostias coram se, duas hordeaceas, & vnam triticeam, & volens omnes consecrare, ac de omnibus dicens: *hoc est Corpus meum*, non dicit verum de omnibus, nec consecrat omnes, sed vnam solam, quæ est capax consecrationis: quia quamvis vnica propositio de omnibus affirmet, significatio tamen est virtualiter multiplex, & verba, quæ non possunt verificari se, quoad totam significationem, debent saltem verificari quoad partem, ad quam possunt. Similiter si duo simul eadem forma baptizarentur, vel confirmarentur illis verbis: *Ego vos baptizo; Ego vos confirmo*, &c. quorum aliquis non esset capax, eo quod iam fuisset baptizatus, vel confirmatus, verba quidem non possent esse adæquate vera; quia tamen possent saltem ex parte verificari, deberent ponere illum partialem effectum, ut verificarentur, quantum possent.

possent, itaque quoties verba sacramentalia possunt
resolui per plures propositiones separatas, in qua-
rum aliqua possit verificari effectus sacramenti,
non videtur ob stare, licet non possint verificari
quoad totum significatum. Talis est illa propositio
dicta de pluribus hostiis: *hoc est Corpus meum*: potest
enim resolui per plures: *hoc, & hoc, & hoc est Corpus
meum*; atque ideo una pars poterit esse vera, manen-
tibus aliis falsis. Sic etiam illa: *Ego vos baptizo*, resol-
ui potest per has: *Ego te baptizo, & te baptizo*, &c.
quarum una potest esse vera, cum altera sit falsa. Si-
militer ergo illa propositio: *hoc est Corpus meum*,
videtur continere virtualiter duplicem veritatem, &
posse resolui hoc modo, *hoc est Corpus meum; & hæc
est ratio dicti precedentis, cur ex eo comedere debeatis*.
Potest autem esse vera, quoad primam partem, licet
sit falsa, quoad secundam, eo quod non præcesserit
aliquod dictum, cuius illa sit ratio: debet ergo veri-
ficari, quoad illam partem, in qua saluatur effectus
sacramentalis, & in qua potest esse vera, licet altera
pars sit falsa. Sic solent in summulis assignari aliqua
propositiones, quæ appellantur *exponibiles*, eo quod
exponuntur per duas propositiones, quas continent,
& quibus æquivalent; qualis est illa: *Tantum Petrus
currit*; quæ exponitur per has duas, quas continet:
Petrus currit; & nullus alius præter ipsum currit. Idem
ergo erit dicere illam primam propositionem, ac
has duas; & per consequens, sicut qui dicit has duas,
posset dicere verum in prima parte, licet dicat fal-
sum in secunda: sic qui diceret illam primam, pos-
set dicere partim verum, & partim falsum. Similis
est illa propositio: *hoc est enim corpus meum*; videtur
enim esse exponibilis per illas duas: *hoc est corpus
meum; & hæc est ratio precedentis dicti*. Certum au-
tem est, quod si Sacerdos proferret has duas pro-
positiones, consecraret valide per primam partem,
licet non præmisset illa verba, *accipite & manduca-
te*, & ideo secunda pars esset falsa, ergo consecrabit
etiam valide per illam propositionem: *hoc est enim
corpus meum*, licet non præcedant illa verba, cum
hæc æqualeat quoad sensum, & quoad veritatem
illis duabus per quas potest exponi, atque ideo per-
inde sit dicere hanc, ac dicere illas duas, quibus
æquivaleret.

§3. Juxta hæc ad objectionem propositam responde-
ri potest, quando propositio causalis continet duas
propositiones simplices, quibus æquivaleret, & in
quas resolui potest; tunc posse esse veram, quoad
vnam partem, & falsam, quoad aliam; vt si dicas: *dabo
tibi librum, quia tu postulabis*, æquivaleret his duabus;
ego dabo tibi librum, & petitio tua erit causa dandi illum;
ex quibus posset esse vera prima pars, & falsa secun-
da, me non petente, vel petitione mea non mouen-
te ad dandum librum. Vnde contradictoria illius
propositionis erit desinctiva; scilicet: *vel non dabo
librum, vel non erit causa dandi petitio tua*. Sic ergo illa
propositio: *hoc est enim corpus meum*, si causalis est,
erit ex iis, quæ æquivalent duabus propositionibus
simplicibus, atque ideo, licet sit falsa in ratione cau-
salis, seu hypotheticæ, poterit esse vera, quoad par-
tem, & hoc sufficit ad effectum consecrationis, ad
quem solum requiritur veritas simplex; quoad il-
lam partem, qua affirmatur præsentia corporis
Christi sub iis accidentibus: veritas autem causalis
per accidens se habet, nec influit, etiam si de facto
detur, atque ideo priora verba, quæ solum exiguntur
ad veritatem hypotheticam, & causalem, non
concurrunt ad effectum consecrationis, etiam si de
facto proferantur.

Ad confirmationem responderi potest eodem
modo: si Sacerdos, non prolati prioribus verbis,
P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

dicat solum illa: *Hoc est enim corpus meum*, propositi-
onem quidem non futuram veram veritate hypo-
thetica, & causali, habituram tamen veritatem sim-
plicem vnius partis; & licet non generet sensum
omnino perfectum, quia particula *enim* indicat
hanc esse partem alterius propositionis hypotheti-
cæ magis perfectæ, & completæ, generaret tamen
sensum quoad illam partem perfectum; quod pater,
quia si cum iuramento proferretur, esset capax per-
iurij, vt si quis diceret: *ego enim (resus sit mihi Deus)
volo tibi dare librum*; sicut sufficienter manifestaretur
illis verbis voluntas testatoris, qui diceret: *volo enim,
quod seruus meus Stichus omnino maneat liber*. Vnde
constat, illam partem secundum se esse sufficientem
ad affirmandum aliquid, licet non omnino perfe-
cte, & complete, quia particula *enim* denotat hanc
partem esse vnitam cum alia, cum qua significat, &
format alium sensum magis completum. Sicut hæc
pars aquæ propter vnionem cum alia sit aqua in-
completa, retinet tamen secundum se entitatem
suam, quæ de se esset aqua completa, si non vnire-
tur cum alia; sic illa affirmatio: *hoc est corpus meum*,
licet per particulam *enim* vniamur cum alia parte, &
ideo fiat pars, & propositio incompleta, retinet ta-
men semper in se sensum illum, quem secundum se
sola posset facere, & ratione cuius solius habet ef-
ficaciam ad effectum consecrationis.

Deinde, quidquid sit de hoc, responderi potest se-
cundo, illam propositionem non esse causalem stri-
cte, & in rigore, provt Summulistæ loquuntur de
causalibus. Pro quo aduerte, propositionem causa-
lem dupliciter posse proferri; primo quasi indiuisi-
biliter, simul & semel affirmando rem, & causam il-
lius; vt cum dicis: *quia sol lucet, dies est*, quæ est pro-
prie hypothetica, & causalis: nam, vt dixi in Philo-
sophia, propositioni hypotheticæ, quæ proprie est
hypothetica, correspondet in mente iudicium, quod
sit qualitas simplex terminata ad totum illud ob-
iectum; & ad connexionem vnius cum alio. Potest
tamen secundo proferri propositio causalis diuisi-
biliter, scilicet prius asserendo aliquid, & postea as-
signando rationem, ad illud asseritum comprobandum,
vt cum dico: *expedit tibi abstinere à nimio cibo; &
statim adiungo rationem: quia crapula, & intemperan-
tia impediunt speculationem rerum subtiliorum*: tunc
enim singulæ partes seorsim habent suam significa-
tionem, & suam veritatem, solumque coniunguntur
continuatione sermonis. Imo potest contingere, quod
secunda propositio sit vera in se, licet non bene pro-
bet primam, & licet prima sit falsa; vt si dicas de Eu-
charistia: *hic cibus est omnino relinquendus, quia conti-
net verum corpus Christi*: prima propositio est omni-
no falsa, secunda vera, sed quæ non probat primam.
Hæc autem non sunt proprie propositiones hypothe-
cæ neque causales, de quibus agunt Summulistæ;
sed possunt appellari argumenta, & rationes; quæ
subiiciuntur ad probandum assumptum. Sicut ergo
propositio prius assumpta habet suam significatio-
nem completam, & suam veritatem, antequam sub-
iiciatur eius probatio in propositione sequenti: sic
propositio subsequens, quæ assumit ad probandam
precedentem, habet suam significationem, & suam
veritatem distinctā. Talis est sensus illorum verbo-
rum: *Accipite, & comedite; hoc est enim corpus meum*.
Sunt enim duæ vel tres propositiones continuo ser-
mone prolata; sicut si dicas: *hic cibus comedendus vobis
est, quod probatur, quia hoc est corpus meum*; ubi sunt tres
propositiones continentes diuersam veritatem. Pri-
ma dicit, hunc cibum esse comedendum, secunda,
hoc esse corpus Christi; tertia denique asserit, quod
prima propositio probatur bene per secundam, vel

G g 3 quod

quod obiectum secundæ est ratio mouens ad comedendum illum cibum; hoc enim significat illa particula *enim* interposita; atque adeo sunt ibi tres veritates affirmatæ correspondentes illis tribus propositionibus. Ad veritatem ergo consecrationis non attenditur nisi ad secundam propositionem, & eius veritatem; aliæ autem duæ, licet de facto proferantur, & sint etiam veræ, per accidens tamen se habent ad effectum consecrationis.

56.
Confirmatur
à simili.

Confirmatur à simili ex verbis, quibus Græci vtuntur in consecratione: *hoc est corpus meum*, quod pro vobis tradetur, ex quibus illa posteriora, quod pro vobis tradetur, non concurrunt ad effectum consecrationis; quia licet connectantur cum præcedentibus per illud relatiuum *quod*, non tamen faciunt vnā indiuisibilem propositionem, sed duas diuersas, quarum prima est independentis à secunda: sicut etiam in consecratione calicis apud Latinos illa verba, *qui pro vobis effunditur*, &c. non faciunt vnā propositionem indiuisibilem cum prioribus verbis, *hic est calix sanguinis mei*, sed propositiones diuersas iuxta veriorē sententiam, vt dicemus sectione sequenti: quod idem contingere potest, quando sermo sequens coniungitur cum præcedenti per coniunctionem, &c. Si non plura dixisti de Petro, poteris postea coniungere aliud per illam coniunctionem &, dicendo: & idem Petrus venit postea Romam, &c. tunc autem sicut veritas præcedentium non pendet à veritate huius, quod addis: sic nec veritas huius pendet à veritate præcedentium; nam licet coniunctio &, possit facere propositionem hypotheticam copulatiuam propriam, non tamen semper habet illam vim, sed apponitur ad continuandum sermonem. Vnde sicut post consecrationem hostiæ dicimus: *Simili modo postquam cœnatum est*, &c. possumus dicere: & postquam cœnatum est, &c. tunc autem illud & certum est quod non faceret dependentem vnā partem ab alia; iam enim supponeretur vera verba præcedentia, & vt vera habuisset suum effectum. Sic ergo dicendum est de illa particula *enim*, quæ non apponitur, ad faciendam vnā propositionem hypotheticam indiuisibilem cum præcedentibus, sed ad continuandum sermonem, adiungendo rationem præcedentium, & affirmando aliquod nouum quod sit ratio præcedentium.

57.
Ad obiectio-
nem propo-
sitionis.

Vnde ad obiectioem propositam respondetur, quidquid sit de causalibus illis, quæ sunt propositiones hypotheticæ propriæ, & simplices; in aliis tamen causalibus compositis, quæ diuisibiliter significant, affirmando prius vnum, & postea aliud, non pendere veritatem posterioris partis à veritate prioris, sed esse independentem, atque adeo ratione sui absque concursu verborum præcedentium posse causare effectum consecrationis, ad quam solum attenditur sensus illius partis, quæ affirmat præsentiam corporis Christi.

58.
Ad confirma-
tionem re-
spondetur.

Ad confirmationem respondetur, etiam non prolati verbis illis, *accipite & manducate*, futuram veram secundam propositionem: *hoc est enim corpus meum*; & habituram sensum quantum sufficit ad causandum suum effectum. Sicut in exemplo posito, si Sacerdos, non consecrata hostia, per errorem velit consecrare calicem incipiens ab illis verbis: *Simili modo postquam cœnatum est*, &c. consecrabit procul dubio calicem, etiam in sententia Scoti exigentis necessario illa verba præcedentia: *qui pridie quam pateretur*, &c. ad valorem consecrationis; quia licet tunc illæ particula, *simili modo*, non haberent sensum verum, cum referrent ad alium modum prius relatum, & tunc nihil relatum fuisset; cetera tamen verba haberent suum sensum,

& suam significationem, ratione cuius causarent suum effectum. Sicut si sacerdos absoluens, non præmissis illis verbis: *Auctoritate ipsius absoluo te ab omni vinculo excommunicationis*, &c. inciperet immediate dicens: *Deinde eadem auctoritate absoluo te à peccatis tuis*, &c. nemo dubitaret de valore illius absolutionis, licet illa particula, *deinde*, & illæ aliæ, eadem auctoritate, referrent ad aliquid præcedens, quod tunc nullum fuit. Vnde potest desumi argumentum, quia de facto in sacramento Pœnitentiæ illa sola verba, *ego te absoluo*, &c. sunt forma sacramenti, nec verba præcedentia concurrunt ad effectum sacramenti, licet sensus horum videatur connecti cum sensu præcedentium per illas particulas: *deinde eadem auctoritate*; quia nimirum absque illis manet sensus verborum sequentium, & possunt retinere suam veritatem, ad quam solum attenditur ad effectum illius sacramenti; ergo similiter dicendum est de verbis illis: *accipite & manducate*; cum quibus videntur connecti verba sequentia per particulam *enim*; cum etiam sine illis possint verba consecrationis retinere suum sensum, quantum sufficit ad ponendum effectum.

Dixi, absque verbis præcedentibus retinere verba sequentia sensum suum: quantum sufficit ad ponendum suum effectum; quia non nego, omnis illis verbis, *accipite & manducate*, non habitura verba sequentia totum sensum completum, quem modo habent: imo, quoad illud *enim*, sensus maneret imperfectus; & aliquo modo falsus; quia particula illa, vt dixi, significat implicite, illam veritatem esse rationem præcedentis dicti: cum ergo nullum fuerit dictum præcedens, non verificabitur, quoad illam partem, quia tamen absque verificatione illius partis possunt verba verificari quoad præsentiam corporis Christi, quam affirmant, & ratione cuius solius affirmationis habent efficaciam; ideo dixi absque verbis præcedentibus retinere suum sensum, quantum sufficit ad ponendum suum effectum sacramentalem. Sed de his satis: quid vero significet illud *hoc*, dicemus infra sectione septima.

SECTIO IV.

De verbis necessariis ad consecrationem calicis.

Verba, quibus Romana Ecclesia vtitur in consecratione calicis, hæc sunt: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effunditur in remissionem peccatorum*. Controuersia est, an hæc omnia requirantur ad valorem consecrationis. Prima sententia celebris est affirmatiua, quam indicant S. Thomas in præsentia 7. 8. artic. 3. & sequuntur plures Thomistæ, præsertim ex antiquioribus, quos refert Valquez in præsentia 198. c. 2. quia eodem ritu, & tenore à sacerdote consecrante proferuntur, & iidem characteribus maioribus in Missali notantur.

Hæc sententia habet contra se validissima argumenta. Primum, & præcipuum est ex vsu Ecclesiæ, quæ magna ex parte illis verbis non omnibus vtitur in consecratione calicis; sed in diuersis Liturgiis aliqua ex illis omittuntur. In Missa Iacobi Apostoli fratris Domini, quæ habetur in tom. 4. vel 6. Bibliothecæ Patrum, solum dicitur: *hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis, & multis effunditur*, & datur in remissionem peccatorum. In Liturgia S. Basilij, qua vtuntur Græci, quæ ibi habetur: *Iste est sanguis meus ille novi testamenti, qui pro vobis, & pro multis effunditur*, & spargitur